

2 juni 2024

kerkdienst Wij van Zuid

Schriftlezingen: Spreuken 11:23-28 en Lucas 12:13-21

Verkondiging

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

Ik kan kort zijn vandaag, dacht ik maandag toen ik de liturgie af had voor de dienst vandaag.

"Laten we ophouden met steeds meer te willen hebben. Genoeg is genoeg. Amen."

Maar het is toch weer een complete preek geworden. Met pakkende citaten, praktische tips (een behoorlijk huis-tuin-en-keuken-gehalte) en hopelijk ook diepgang 'wat is echt van waarde?'

En we beginnen met het waarom. Waarom houden we ons in de kerk vier zondagen lang bezig met "de groene agenda"? We zijn hier niet met een linkse hobby bezig. Het gaat om onze plek als mensen in Gods schepping. Het gaat over verwondering en rechtvaardigheid.

Het begint allemaal met verwondering over de schepping. De warmte van de zon, de schoonheid van een sterrenhemel. De kracht die er in de natuur verborgen zit, bloemen die gaan bloeien, een struik die je teruggesnoeid hebt en er weer fris uit ziet. Dieren en mensen, zo vernuftig zitten we in elkaar. Zorgen voor de schepping begint met verwondering. Je komt ook mensen tegen die vechten voor een betere aarde vanuit verbeterheid 'als we nu niets doen gaan we eraan.' Ik geloof dat we mogen beginnen met verwondering over de aarde die we bewonen. Gods aarde. Niet onze aarde.

Psalm 24(:1) zegt het zo: 'Van de HERE is de aarde en alles wat daar leeft, de wereld en wie haar bewonen.' Als we dat zeggen, krijgt alles de goede plek. Wij zijn geen god, wij zijn mensen. We leven op Gods aarde. Niet alleen, maar samen met alles wat leeft. We hebben niet het recht om die aarde leeg te trekken. We hebben het voorrecht om er te mogen wonen, met heel veel anderen. En we weten wel wat God van ons vraagt: recht doen en trouw zijn en wandelen op zijn weg (lied 992, naar Micha 6:8).

Zorgen voor de schepping begint met verwonderen, maar het gaat ook om recht doen. Daar zit meer aan vast dan je misschien denkt. We moeten heel de schepping recht doen. Dus ook je omgang met vee, de dieren, en het landschap vraagt om recht. En recht doen gaat niet alleen over de mensen van nu, maar ook om wie na ons komen. Grootouders voor het klimaat zijn zich daar bewust van. Recht doen is niet beperkt tot je eigen omgeving. Wat wij hier doen, kan ernstige gevolgen hebben voor mensen elders op de wereld. Daar mag je je ogen niet voor sluiten.

voorbeeld: Wat wij in de kledingbak deponeren, wordt naar Ghana vervoerd en daar gedumpt. Wekelijks 20 miljoen stuks kleding. Daar hebben ze in Ghana niets aan.

Hoe leven we als rechtvaardige mensen op Gods aarde? Daar zijn we naar op zoek deze weken. En vandaag staan we stil bij de zonde van de hebzucht.

Tolstoj (Russische schrijver, 1828-1910) zei: Wanneer één mens veel onnodige dingen heeft, dan hebben veel anderen gebrek aan het nodige.

Hoe houden we onze hebzucht in toom? is vandaag de vraag. Niet om elkaar de maat te nemen. Maar om met elkaar dat woord van Jezus serieus te nemen: Pas op, hoed je voor iedere vorm van hebzucht! En jij weet zelf het beste waar jij eigenlijk zou moeten zeggen 'Ik hoef niet nog meer, het is genoeg.' En waar je je toch weer laat verleiden om MEER te willen.

Voor we verder naar die hebzucht gaan kijken, even een vraag: Voor wie geldt dit eigenlijk? Is dit niet vooral een verhaal voor rijke mensen? Jezus had het toch ook over een rijke boer? In hoeverre horen wij bij die rijke mensen?

Als je het gewoon even individueel bekijkt: Niet iedereen van ons is rijk. Er zijn onder ons ook mensen die alle zeilen bij moeten zetten om rond te kunnen komen. Dan koop je niet elk jaar nieuwe kleren, heb je geen zonnepanelen en een elektrische auto, maak je geen vliegreizen en eet je weinig vlees omdat het veel te duur is.

Geldt die boodschap: neem eens genoeg met minder dan ook voor jou? Kun je dan toch nog hebzuchtig zijn, als je ieder dubbeltje om moet draaien? Beperkt budget is een rem op de neiging om veel te kopen. Misschien ben je dan minder gauw hebzuchtig dan wie veel heeft... Wie niet op geld hoeft te letten, zal het makkelijker uitgeven. Maar de impuls om te willen hebben, om steeds meer te willen hebben, ik denk dat we die allemaal kennen. En ook de misvatting dat als je maar dat-of-dat hebt dat je dan gelukkiger zult zijn. Luister maar gewoon vanuit je eigen situatie en wat voor jou niet van toepassing is, dat laat je rusten.

Op persoonlijk niveau bekeken zijn wij niet allemaal rijk. Maar als je naar het grote plaatje kijkt (macro-niveau) wel. We zijn allemaal deel van het rijke westen, waar de meeste grondstoffen gebruikt worden, de meeste kilometers gemaakt, we hebben de grootste ecologische voetafdruk. Daar doen we actief in mee in hoe we leven. Tegelijk is dat een soort macht waar we in meegezogen worden, tegen wil en dank.

Onze economie is gebaseerd op groei. Lange tijd was het adagium: Als we meer verdienen wordt de welvaartstaart groter en het leven beter. Een tijdlang werkte het ook zo. Maar we lopen tegen de grenzen van die groei aan. Het gaat namelijk ten koste van de aarde en wie daarop wonen. Dus het zou anders moeten. Maar we zitten nog met zijn allen in dat systeem dat draait om groei.

We worden dan ook voortdurend geprikkeld om te consumeren, meer te willen, nieuwe dingen te willen hebben, mee te doen. Het is nooit genoeg. We denken dat we zelf onze keuzes maken en hebben vaak niet eens in de gaten hoe we gemanipuleerd worden. Eén vinkje verkeerd in je online bestelling en je hebt iets gekocht wat je niet wilt hebben of je wordt overspoeld door reclame.

Reclame is sowieso een niet te onderschatten vorm van beïnvloeding. Vooral de onderliggende boodschap. 'Omdat je huis nooit af is...' zegt de bouwmarkt. 'Omdat je het waard bent' zegt een A-merk cosmetica. 'De zon wacht op je' zegt een reisorganisatie. Dat zijn de subtiele hints.

Maar er is ook deze: Je kunt 27 miljoen winnen. De jackpot valt gegarandeerd. Dat mag je toch niet missen...?

En dan zijn er ook nog de schaamteloze over-de-top-reclames van een telefoonprovider: 'Niet omdat het moet, maar omdat het kan.'

Met als laatste aanwinst: 'Ik wil streamen tot ik scheel zie...'
Ze nemen het mechanisme van reclame op de hak, maar ondertussen...

Reclamespotjes hebben maar één doel:

'De kijker moet na afloop direct zoiets hebben van 'dit wil ik hebben.'

Maar wij zijn geen willoze slachtoffers. We kunnen 'nee' zeggen. Ik sprak van de week iemand en die zei: 'Mijn moeder zei altijd *'ik-zou-wel-willen* houdt nooit op.' Er is altijd iets wat je wel zou willen hebben, willen bereiken. Maar dat wil niet zeggen dat je dat dan ook allemaal moet gaan realiseren. We hebben kracht nodig om 'nee' te zeggen. Dat is koopkracht-volgens-de-definitie-van-Loesje: Koopkracht, de kracht om te laten liggen wat je niet nodig hebt.

KOOPKRACHT

DE KRACHT OM TE LATEN LIGGEN

WAT JE NIET NODIG HEBT

Loesje

Zeg nee tegen je impuls om weer iets te willen hebben. Hou de deur van je huis dicht voor nog meer spullen. Spreek met jezelf af: er mag alleen iets in als er ook iets uit gaat. Tel tot tien voordat je online op de bestelknop klikt. Loop eerst even verder in het winkelcentrum voor je koopt wat je eigenlijk niet van plan was.

Wij zijn geen willoze slachtoffers. Wij kunnen nee zeggen. Maar daar moeten we wel ons best voor doen. Het kost kracht. Die kracht kunnen we trainen. Door er mee bezig te zijn en erover te praten. Door er een sport van te maken om te minderen. Het hoeft echt niet allemaal tegelijk goed. Eis niet van jezelf dat je consequent bent. (Koop je biologische producten en je gaat een vliegreis maken...) Maar maak een begin. Doe iets. Wees je van deze dingen bewust. Denk aan die aarde van God en al haar bewoners.

We hebben nu vooral gekeken wat we niet moeten doen: graaien, willen hebben... Spreuken benadrukt wat je wel moet doen: *Wie vrijgevig is wordt almaar rijker, wie gierig is wordt arm.* Wees vrijgevig! Het geheim van deze spreuk zit 'm in de gemeenschap. Zit je in je eentje alles op te potten of deel je met anderen? *Wie te drinken geeft, zal te drinken krijgen.* Geef een rondje! *Wie zijn graan vasthoudt wordt door het volk vervloekt.* Deel van je rijkdom. Daarmee bouw je een heel ander soort credits op. Niet spullen gaan je leven redden, maar mensen. Werk aan goede relaties, durf je te geven in de gemeenschap, met alles wat je in te brengen hebt, Jezus wijst ons nog op iets anders als het over hebzucht gaat. Hij ontmaskert als het ware de hebzucht. Je denkt dat het je zekerheid brengt, maar dat is niet zo, dat is schijn. Hij zegt:

'Pas op, hoed je voor iedere vorm van hebzucht! Want ook al heeft een mens nog zoveel, zijn leven bezit hij niet.'

En dan zie je die rijke boer in zijn eentje bij zichzelf overleggen. Ik, ik, ik, ik, mijn, ik, mijn... En je voelt gewoon aankomen: Dit kan niet goed gaan. God noemt de rijke boer 'dwaas.' De dwaas zegt in zijn hart 'Er is geen God' (Ps.14:1) De weg van schatten verzamelen voor jezelf is een doodlopende weg. Je denkt dat je controle krijgt over je leven, maar die controle heb je niet, ook niet met alle geld van de wereld. Hou dan ook op met zekerheid zoeken in geld, in bezit. Het gaat je leven niet redden. Je hebt niet meer nodig dan 'genoeg.'

Stop je energie niet in rijk worden voor jezelf, gericht op jezelf. Word rijk tot God! Richt je op de dingen van God. Even verderop zegt Jezus: Zoek liever Gods koninkrijk, en die andere dingen (eten en drinken) zullen je erbij gegeven worden. Of je nu rijk bent of arm: Wees niet bezig met wat je hebt, wat je nog niet hebt, wat je meer zou willen hebben. Stop je energie in dat wat liefde en vrede brengt en goed doet. Geloof en hoop! Geniet van het goede. Verwonder je. En sluit je ogen niet voor wat oneerlijk is en hebzuchtig.

Dan heb je een hoopvol leven. Niet omdat je zeker weet dat je zo de wereld gaat redden. Dat hebben wij niet in de hand. Waarom we dan toch zo zouden leven? Klein verhaaltje: Een demonstrant staat dag in dag uit voor het Witte Huis te demonstreren tegen de Vietnamoorlog. Een journalist vraagt hem: 'Denk je nu echt dat *jij* de wereld kán veranderen?' 'Nee,' zegt de man. 'Ik geloof niet dat ik de wereld kan veranderen, maar ik wil niet dat de wereld *mij* verandert.'

Dát is hoopvol leven: Je niet laten veranderen door de wereld. Maar het Gods koninkrijk zoeken, het goede doen, ongeacht het resultaat. Daar ligt onze kracht. Ook de kracht om te zeggen: het is genoeg.
Amen.